

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН НУГУГЛАРЫ НАГГЫНДА УМУМИ БЭЈАННАМӘ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр аиләсинин бүтүн үзвләринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә ајрылмаз һуғуғларынын танынмасынын азадлығ, әдаләт вә үмуми сүлһүн әсасы олдуғуну нәзәрә аларағ,

инсан һуғуғларына етинасызлығ вә нифрәтин бәшәријәти дәһшәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдуғуну вә инсанларын сөз вә етигад азадлығына малик, горху вә еһтијачдан азад олдуғлары дүнјанын јарадылмасынын бәшәријәтин ән али истәји олдуғуну нәзәрә аларағ,

инсанын сон васитә кими истибад вә зүлмә гаршы гјама галхмаға мәчбур олмамасыны тәмин етмәк үчүн инсан һуғуғларынын ганунун һакимијәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилијини нәзәрә аларағ,

халғлар арасында мөһрибан мүнәсибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәјин вачиблијини нәзәрә аларағ,

Бирләшмиш Милләтләрин халғларынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һуғуғларына, инсан шәхсијәтинин ләјагәт вә дәјәринә, киши вә гадынларын һуғуғ бәрабәрлијинә инамларыны тәсдиғ етдикләрини вә даһа кениш азадлығ шәраитиндә социал тәрәғғи вә һәјат шәраитинин јахшылашдырылмасына јардым етмәји гәт етдикләрини нәзәрә аларағ,

үзв дәвләтләрин БМТ илә әмәкдашлығ шәраитиндә инсан һуғуғларына вә әсас азадлығлара үмуми һөрмәт вә онлара әмәл олунмасына јардым етмәји өһдәләринә көтүрдүкләрини нәзәрә аларағ,

бу һуғуғ вә азадлығларын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәмин өһдәлијин һәртәрәфли јеринә јетирилмәси үчүн бөјүк әһәмијәт кәсб етдијини нәзәрә аларағ,

БМТ Баш Ассамблејасы

Инсан һуғуғлары наггында Умуми Бәјаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмијәтин һәр бир органынын бу Бәјаннамәни рәһбәр тутарағ маарифчилик вә тәдрис јолу илә һәмин һуғуғ вә азадлығлара һөрмәт олунмасына јардым етмәси вә милли вә бејнәлхалғ сәвијәдә тәрәғғипәрвәр тәдбирләр јолу илә, һәм тәшкилатын үзвү олан халғлары, һәм дә онларын јурисдиксијасы алтында олан әразиләрин халғлары арасында үмумиликдә вә еффеktiv танынмасы вә һәјата кечирилмәсинә сәј көстәрмәләри мәғсәдилә бүтүн халғлар вә бүтүн дәвләтләрин јеринә јетирмәјә чан атмалы олдуғлары вәзифә кими бәјан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һуғуғларына көрә азад вә бәрабәр доғулурлар. Онларын шүүрлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнәсибәтдә гардашлығ руһунда давраммалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнкинән, чинсиндән, дилинән, дининдән, сијаси вә диқәр әгидәсиндән, милли вә ја социал мәншәјиндән, әмлак, социал мөвге вә диқәр вәзијәтиндән асылы олмајарағ бу Бәјаннамәдә елан олунмуш бүтүн һуғуғ вә азадлығлара малик олмалыдыр.

Бундан әлава, һәмин шәхсин мәнсуб олдуғу өлкәнин вә ја әразинин, һәмин әразинин мүстәгил, гәјумлуғ алтында олан, өзүидарәолунмајан вә ја суверенлији һәр һансы шәкилдә мөһдудлашмыш олмасындан асылы олмајарағ, сијасы, һуғуғи вә бејнәлхалғ статусундан асылы оларағ һеч бир ајры-сечкилик гојулмамалыдыр.

Маддә 3

Һәр бир шәхсин јашамағ, азадлығ вә шәхси тохунулмазлығ һүгүгу вар.

Маддә 4

Һеч ким көлә вә ја асылы вәзијјәтдә сахланыла билмәз; гулдарлығ вә гул тичарәти бүтүн формаларда гадаған едилир.

Маддә 5

Һеч ким ишкәнчәә вә ја гәддар, гејри-инсани вә ја онун ләјагәтини алчалдан мүнәсибәтә вә чәзаја мәруз галмамалыдыр.

Маддә 6

Һәр бир шәхс һарада олмасындан асылы олмајарағ өзүнүн һүгүг субъектлтилијинин танынмасы һүгүгуна малиқдир.

Маддә 7

Бүтүн инсанлар ганун гаршысында бәрабәрдирләр вә ганун тәрәфиндән бәрабәр мүдафиә һүгүгуна малиқдирләр. Бүтүн инсанлар бу Бәјаннамәни позан һәр һансы ајры-сечкиликдән вә белә ајры-сечкилијә һәр һансы чәһддән бәрабәр мүдафиә олунма һүгүгуна малиқдирләр.

Маддә 8

Һәр бир шәхс Конститусијанын вә ја ганунун она вердији һүгүгларын позулмасы заманы сәләһијјәтли милли мәһкәмәләр тәрәфиндән һүгүгларынын бәрпа олунмасы һүгүгуна малиқдир.

Маддә 9

Һеч ким өзбашына һәбсә, тутулмаја вә ја сүркүнә мәруз гала билмәз.

Маддә 10

Һәр бир шәхс онун һүгүг вә вәзифәләринин тәјини вә она гаршы ирәли сүрүлмүш чинајәт иттиһамынын әсаслылығынын мүәјјәнләшдирилмәси үчүн онун ишинин мүстәгил вә битәрәф мәһкәмәдә, там бәрабәрлик әсасында, ашкарлығ вә әдаләтин бүтүн тәләбләринин көзләнилмәси шәраитиндә бахылмасы һүгүгуна малиқдир.

Маддә 11

1. Чинајәт төрәтмәкдә иттиһам олунан һәр бир шәхс күнаһы она мүдафиә үчүн бүтүн имканларын тәмин олундуғу ачығ мәһкәмә истинтағында гануни шәкилдә сүбут олунанадәк күнаһсыз һесаб едилмәк һүгуна малиқдир.
2. Һеч бир кәс милли ганунверичилик вә ја бејнәлхалғ һүгуға әсасән төрәдилдији заман чинајәт һесаб едилмәјән һәрәкәт вә ја һәрәкәтсизлик үчүн чинајәтдә иттиһам олуна билмәз. Ејни заманда чинајәтин төрәдилдији заман тәтбиг олуна биләчәк чәзадан даһа ағыры тәтбиг олуна билмәз.

Маддә 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәјатына мүдахиләјә, евинин тохунулмазлығына, мәктублашмасынын кизлилијинә, шәрәф вә нүфузуна өзбашына гәсдә мәруз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдахилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмағ һүгүгу вар.

Маддә 13

1. Һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә јашајыш јери сечмәк һүгүгуна малиқдир.

2. Һәр бир шәхс өз өлкәси дә дахил олмага истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә гајытмаг һүгуна маликдир.

Маддә 14

1. Һәр бир шәхс дикәр өлкәләрдә тәгибдән сығыначаг ахтармаг вә бу сығыначагдан истифадә етмәк һүгуна маликдир.

2. Бу һүгүг һәгигәтән дә гејри-сијаси чинајет вә ја Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә әсасланан тәгибләр заманы истифадә олуна билмәз.

Маддә 15

1. Һәр бир шәхс вәтәндашлыг һүгуна маликдир.

2. Һеч ким өзбашына олага вәтәндашлыгдан вә вәтәндашлығыны дәјишмәк һүгүгундан мәһрум едилә билмәз.

Маддә 16

1. Јеткинлик јашына чатмыш кишиләр вә гадынлар ирги, милли вә дини әләмәтләринә көрә һеч бир мәһдудийјәт гојулмадан никаһа дахил олмаг вә аилә гурмаг һүгуна маликдирләр. Онлар никаһа дахил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы ејни һүгүглардан истифадә едирләр.

2. Никаһ, никаһа дахил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.

3. Аилә чәмијјәтин тәбии вә башлыча груп ваһидидир вә чәмијјәт вә дөвләт тәрәфиндән мүдафиә олуна һүгуна маликдир.

Маддә 17

1. Һәр бир шәхсин һәм тәкбашына, һәм дә дикәрләри илә бирликдә мүлкијјәтә саһиб олма һүгуу вар.

2. Һеч ким өзбашына олага мүлкијјәтдән мәһрум едилә билмәз.

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, вичдан вә дин азадлығы һүгуна маликдир; бу һүгуга өз динини вә етигадыны дәјишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал ајинләр заманы тәкликдә вә ја башгалары илә бирликдә, ашкар вә ја фәрди шәкилдә етигад етмәк азадлығы дахилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әгидә вә ону сәрбәст ифадә етмәк азадлығы һүгуна маликдир; бу һүгуга манеәсиз олага әгидәјә малик олмаг вә информасија вә идејалары дөвләт сәрһәдләриндән асылы олмајараг истәнилән васитәләрлә ахтармаг, әлдә етмәк вә јармаг азадлығы дахилдир.

Маддә 20

1. Һәр бир шәхс динч јығынчаглар вә ассосиасијалар азадлығы һүгуна маликдир.

2. Һеч бир шәхс һәр һансы бир ассосиасијаја гошулмаға мәчбур едилә билмәз.

Маддә 21

1. Һәр бир шәхс дөвләтин идарә олунамасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилмиш нүмајәндәләр васитәсилә иштирак етмәк һүгуна маликдир.

2. Һәр бир шәхс өз өлкәсиндә дөвләт хидмәтиндә гуллуғ етмәк үчүн бәрәбәр имкана малик олмаг һүгуна маликдир.

3. Халгын ирадәси игтидар һакимијәтинин әсасы олмалыдыр; бу ирадә өз ифадәсини кизли сәсвермә јолу илә, үмуми вә бәрабәр сечки һүгугу вә ја сәсвермәнин азадлығыны тәмин едән дикәр ејнимәналы формалар әсасында кечирилән мүтамади вә сахталашдырылмамыш сечкиләрдә тапмалыдыр.

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијәтин үзвү кими социал мүдафиә һүгугуна вә милли сәләр вә бејнәлхалг әмәкдашлыг јолу илә вә һәр бир дөвләтин структуру вә ресурсларына ујун олараг онун ләјагәтинин мүдафиәси вә шәхсијәтинин азад инкишафы үчүн игтисади, социал вә мәдәни саһәләрдә һүгуглара маликдир.

Маддә 23

1. Һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јахшы иш шәраити вә ишсизликдән мүдафиә һүгугу вар.
2. Һәр бир шәхс һеч бир ајры-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һаггы алмаг һүгугуна маликдир.
3. Һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә дикәр социал мүдафиә васитәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә аиләсинин лајигли доланышығыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәнилмәси һүгугуна маликдир.
4. Һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмаг вә өз социал марагларыны мүдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифагларына дахил олмаг һүгугу вар.

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн аглабатан һүдуду вә өдәнилән мүтамади мәзунијјәт һүгугу вар.

Маддә 25

1. Һәр бир шәхс онун өзүнүн вә аиләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гида, кејим, тибби хидмәт вә лазыми социал тәминат да дахил олмагла һәјат сәвијјәси һүгугуна вә ишсизлик, хәстәлик, әлиллик, дул галма, гочалыг вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш васитәләринин итирилмәси заманы тәминат һүгугуна маликдир.
2. Аналыг вә ушаглыг хүсуси гајгы вә јардым алмаг һүгугуна маликдирләр. һәм никаһ нәтичәсиндә һәм дә никаһдан кәнар доғулмуш ушаглар ејни социал мүдафиәдән истифадә етмәлидирләр.

Маддә 26

1. Һәр бир шәхсин тәһсил һүгугу вар. Ән азы ибтидаи вә үмуми тәһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидаи тәһсил ичбари олмалыдыр. Һәр кәс техники вә пешә тәһсили алмаг имканына малик олмалыдыр, али тәһсил дә һәр кәсин габилијјәти әсасында һамыја ејни дәрәчәдә мүјәссәр олмалыдыр.
2. Тәһсил инсан шәхсијәтинин там инкишафына вә инсан һүгуглары вә әсас азадлыглара һөрмәтин артырылмасына јөнәлдилмәлидир. Тәһсил халглар, ирги вә дини групплар арасында гаршылыглы анлашманын, дөзүмлүлүјүн вә достлуғун мөһкәмләндирилмәсинә вә Бирләшмиш Милләтләрин сүлһү горума саһәсиндә фәалијјәтинә јардым етмәлидир.
3. Валидејнләр өз ајашлы ушагларынын тәһсил нөвүнү сечмәкдә үстүнлүә маликдирләр.

Маддә 27

1. Һәр бир шәхс чәмијәтин мәдәни һәјатында сәрбәст иштирак етмәк, инчәсәнәтдән һәзз алмаг, елми тәрәггидә иштирак етмәк вә онун фәјдасындан истифадә етмәк һүгугуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс мүәллифи олдуғу елми, әдәби, вә инчәсәнәт әсәрләринин нәтичәсиндә мејдана чыхан мадди вә мәнәви мәнәфеләринин горунмасы һүгугуна маликдир.

Маддә 28

Һәр бир шәхсин бу Бәјаннамәдә әкс олунмуш һүгүг вә азадлыгларын там тәмин олундуғу социал вә бейнәлхалғ дүзүм һүгүгу вар.

Маддә 29

1. Һәр бир шәхс јалныз онун азад вә там инкишафы мүмкүн олдуғу чәмијјәт гаршысында вәзифәләр дашыыр.
2. Өз һүгүг вә азадлыгларыны һәјата кечирәркән һәр бир шәхс јалныз елә мәһдудијјәтләрә мәруз гала биләр ки, онлар ганун тәрәфиндән диқәрләринин һүгүг вә азадлыгларынын танынмасы вә һөрмәт олунмасынын тәмин едилмәси вә демократик чәмијјәтин әхлағи, ичтимай асајиш вә үмуми рифаһ тәләбләрини өдәмәк мәгсәдилә тәјин едилмиш олсун.
3. Бу һүгүг вә азадлыгларын һәјата кечирилмәси Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд олмамалыдыр.

Маддә 30

Бу Бәјаннамәдә һеч нә һәр һансы дәвләтә, шәхсләр групуна вә ајры-ајры шәхсләрә Бәјаннамәндә елан олунмуш һүгүг вә азадлыгларын мәһвинә јөнәлмиш һәр һансы фәалијјәтлә мәшғул олмағ вә ја һәр һансы һәрәкәти төрәтмәк һүгүгунун верилмәси кими тәфсир олуна билмәз.
